

Monumentnummer*: 519947

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 september 2002
Kadaster deel/nr 82642/9

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Oisterwijk	Oisterwijk	Noord-Brabant

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Oisterwijk	A			7755
Oisterwijk	A			5966

Omschrijving**

Inleiding

Het MACHINEGEBOUW met KETELHUIS is gelegen aan de achterzijde van het bedrijfsterrein van de Koninklijke Verenigde Leder BV, links van het nathuis/huidenmagazijn uit ca. 1950. Het machinehuis dateert uit 1924 en is opgetrokken in een traditioneel ambachtelijke vormtaal, naar ontwerp van de Duitse architect F. Hildner. Links van het ketelhuis ligt de fabrieksschoorsteen. Het ketelhuis biedt thans plaats aan gasturbines, in het machinehuis bevindt zich nog een draaistroomgenerator met stoommachine van de leerfabriek uit 1925.

Omschrijving

Het eenlaags, onderkelderde pand heeft een globaal rechthoekige plattegrond en bestaat uit twee onderdelen: Aan de voorzijde het machinehuis onder een gebogen dak, aan de achterzijde het wat bredere ketelhuis onder zadeldak met 'lichtbeuk'. Aan de westelijke zijde is het machinegebouw voorzien van twee eenlaags aanbouwen: aan de voorzijde een L-vormige aanbouw (waarvan het meest westelijke gedeelte, bestemd voor de elektriciteitskasten, van recente datum is). Hierin waren een machinistenkamer en een magazijn ondergebracht. Aan de achterzijde van de westelijke gevel bevindt zich aan het ketelhuis een aanbouw met rechthoekige plattegrond. Direct links hiervan bevindt zich de fabrieksschoorsteen. Een torentje boven de eerste aanbouw geeft het machinehuis een monumentaal aanzien. Dit torentje heeft een uitkragend tentdakje, met een bitumineuze bedekking. De daken van machine- en ketelhuis worden ondersteund door ijzeren vakwerkspanten. De gevels zijn opgetrokken in baksteen in kruisverband met een fries van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

verticaal gemetselde bakstenen langs de bovenrand. De voorgevel van het machinehuis was oorspronkelijk voorzien van twee openslaande paneeldeuren met rondboogvensters als bovenlicht, die later werden vervangen door recht afgesloten vensters, waarbij de boogvelden werden dichtgemetseld. Hieronder twee kelderramen. Aan beide uiteinden wordt de voorgevel geaccentueerd door pilasters/lisenen. De segmentboogvormige afsluiting van deze gevel wordt omlijst door een rollaag. In het midden van de segmentboogvormige gevelbeëindiging zijn twee oculi aangebracht: de bovenste hiervan is dichtgemetseld.

De oostelijke zijgevel van het machinegebouw telt vijf vensterassen met spaarnissen. In de vier meest linkse vensterassen zijn ter hoogte van de machinehal hoge rondboogramen en ter hoogte van de onderruimte lage keldervensters aangebracht. De meest rechtse vensteras ligt gedeeltelijk achter een eenlaags aanbouw, waarin de ingang voor het machinehuis en het ketelhuis ligt. Deze ingang is via een trapje langs de rechterzijgevel van het machinegebouw toegankelijk. De gevel van het ketelhuis heeft eveneens een indeling met spaarnissen, voorzien van langgerekte verticale 30-ruits vensters. Daartussen bevonden zich oorspronkelijk drie schuifdeuren met meerruits bovenlichten: de middelste hiervan is nu echter dichtgemetseld en vervangen door een kleinere deur. Boven de L-vormige aanbouw in de linkerzijgevel is de machinehal voorzien van drie boogvormige vensters. In de toren boven de aanbouw waren oorspronkelijk onder het dak aan alle zijden verticale meerruits vensters aangebracht, die later echter zijn dichtgemetseld. Hieronder is de torenmuur van een rollaag voorzien. In de zuidzijde van de toren bevindt zich onder deze rollaag een dertigruits venster en aan de westzijde een spaarnis. In de linkerzijgevel van het ketelhuis zijn evenals in de rechtergevel hoge, 30-ruits vensters met ijzeren roedenverdeling tussen spaarnissen aangebracht. In het midden van deze gevel bevindt zich een brede doorgang met schuifdeur.

De tweede aanbouw in de linkerzijgevel van het ketelhuis, aan de achterzijde, is voorzien van drie vensternissen met daarin rechthoekige 36-ruitsvensters met ijzeren roeden. De achtergevel van het ketelhuis heeft rechts twee 36-ruits vensters, links hiervan een smal verticaal venster. Het inwendige van het machinegebouw is goed bewaard gebleven. De wanden zijn voorzien van een lambrisering van gele geglaazuurde tegels met een bovenrand van zwarte tegels en een zwart-witte sierrand. De wanden zijn versierd met schilderijen, waarin o.a. een leerlooier voor een wereldbol en een kalf worden voorgesteld. Het machinehuis biedt plaats aan een grote draaistroomgenerator met stoommachine uit 1925, vervaardigd door de firma S.E.M. Thomson - Houston et Carels uit Gent. Langs de lange wanden van het machinehuis zijn aan weerszijden een aantal betonnen kolommen aangebracht, waarop een rolwerk voor loopkraan van de stoommachine rust. Onder het machinehuis bevindt zich een machinekelder.

Waardering

Het object is van algemeen belang en bezit cultuurhistorische waarde als uitdrukking van een typologische ontwikkeling en heeft als onderdeel van het Koninklijke Verenigde Ledercomplex bijzondere waarde als illustratie van een sociaal-economische ontwikkeling. Het object bezit ensemblewaarde als essentieel onderdeel van een groter geheel dat van cultuurhistorisch belang is. Voorts is het object van belang vanwege de relatief grote gaafheid, met name van het interieur, waarin nog een oorspronkelijke draaistroomgenerator met stoommachine aanwezig is en door de aanwezigheid van een nog gave fabrieksschoorsteen direct naast het ketelhuis.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Machinegebouw(M)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument